

رابطه تعلیم و تربیت از منظر قرآن کریم

مرضیه خبرخوش

کارشناسی ارشد حسابداری آموزش و پرورش بوشهر

چکیده

هدف از این مقاله بررسی رابطه تعلیم و تربیت از منظر قرآن کریم می باشد. رهیافت به چپستی و مفهوم تعلیم و تربیت، تبیین واژگان تعلیمی و تربیتی در قرآن و دیدگاه‌های کلی درباره رابطه تعلیم و تربیت، مباحث درآمدی بحث را سامان داده است. پیوست‌ها و گسست‌های تعلیم و تربیت در ساحت‌های مفهوم، روش‌ها، اسباب، عوامل و فرآیندهای تعلیم و تربیت از محورهای اصلی و کلیدی این پژوهش به شمار می‌رود. همچنین این تحقیق، تعلیم و تربیت در قرآن را دو مفهوم متمایز از یکدیگر که در بسیاری عرصه‌ها جدا از هم هستند و در پاره‌ای موارد نیز پیوست و همنشینی با هم دارند، معرفی می‌کند.

کلمات کلیدی

تعلیم، تربیت، فرآیند تعلیم، عوامل تزکیه

۱. مقدمه

ضرورت آراستگی انسان به دو آرایه تعلیم و تربیت، در هیچ فرهنگ و برهه تاریخی و قلمرو جغرافیایی، انکار و نادیده انگاشتن را بر نتافته و نمی‌تابد. در بازخوانی پرسش‌های بنیادین میان رشته‌ای این عرصه، از جمله می‌توان به نسبت میان تعلیم و تربیت و گسست‌ها و پیوست‌های آن دو اشاره داشت. اهمیت و ضرورت پرداختن به این موضوع با در نظر داشتن دو نکته بیش از پیش روشن می‌گردد: نخست اینکه میان تعلیم و تربیت پیوندهای وثیق و پیچیده‌ای است، چندان که در تمایز و طبقه بندی علوم، چه بسا تعلیم، در شمار زیر شاخه‌های تربیت جای داده شده است. از سوی دیگر، نشناختن قلمروهای تفکیک و جدایی ساحت‌های همنشینی و همراهی این دو می‌تواند به اختلاط روش‌ها، ابزارها و جابجایی اهداف و انتظارات بینجامد که سرانجام کار، نه مربیان در فرآیند تربیت و نه معلمان در امر تعلیم و آموزش، آفاق روشن و از پیش تعیین شده را فرا روی خویش نمی‌بینند تا در کار خویش، قرین توفیق باشند (شریعتمداری، ۱۳۸۳) بر اساس چنین نگاهی، مقاله حاضر کوشیده است به این پرسش پاسخ دهد و مرزهای جدایی و ساحت‌های همنشینی تعلیم و تربیت را به بررسی بپردازد، آن هم نه از منظر علوم آموزشی و تربیتی، که از منظر قرآن؛ زیرا که قرآن کتابی است با دغدغه‌ها و راهبردهای افزون و در خور تأمل در هر دو مقوله آموزش و پرورش.

۲. رابطه تعلیم و تربیت از دیدگاه اندیشمندان

مجموع دیدگاه‌ها و آرای اندیشمندان در مورد رابطه تعلیم و تربیت را می‌توان در دو گروه جای داد و دسته

بندی کرد.